

Youth for the City

City for the Youth

Młodzież dla Miasta, Miasto dla Młodzieży

Informacje o działaniach Lublina na rzecz młodych oraz Inicjatywie bilateralnej „Młodzież dla Miasta, Miasto dla Młodzieży – projekty i inicjatywy angażujące i włączające lokalne społeczności”.

Iceland
Liechtenstein Norway
Norway grants grants

Lublin
MIASTO INSPIRACJI

Szanowni Państwo,

uzyskanie tytułu Europejskiej Stolicy Młodzieży 2023 stało się dla Lublina impulsem do rozszerzenia działań na rzecz młodych mieszkanki i mieszkańców miasta. Współpraca z partnerami i podpatrywanie najlepszych praktyk zarówno w kraju, jak i za granicą stanowiło jedno z kluczowych elementów służących wprowadzaniu nowych rozwiązań na rzecz młodych.

W 2022 roku Lublin został liderem Inicjatywy bilateralnej „Młodość dla Miasta, Miasto dla Młodości – projekty i inicjatywy angażujące i włączające lokalne społeczności”, realizowanej we współpracy z Europejskim Centrum Wergelanda w stolicy Norwegii i Fundacją Sempre a Frente. Jej wdrożenie przyczyniło się do zwiększenia zaangażowania młodych ludzi w życie społeczności oraz do budowania przyszłości, na którą zasługują.

Jako Miasto, jesteśmy dumni z naszych działań na rzecz stworzenia dla młodzieży inspirującego i wszechstronnego środowiska do rozwoju. Mamy przekonanie, że zrozumienie jej potrzeb i aspiracji jest kluczem do tworzenia społeczeństwa, które kształtuje się w oparciu o wartości partycypacji, kreatywności i odpowiedzialności. Dlatego wstuchujemy się w głos młodych i skupiamy na tworzeniu przestrzeni przyjaznych do wyrażania poglądów i opinii. Niniejsza publikacja prezentuje działania, które podejmuje Lublin, aby wesprzeć młodzież, pomóc jej się rozwijać i osiągać obrane cele. Znajdziecie w niej Państwo informacje dotyczące programu ESM 2023, a także opisy inicjatyw, które stworzyły młodym ludziom możliwości nauki, samorozwoju oraz zaangażowania się w działania społeczne. Wydawnictwo przedstawia również przykłady międzynarodowych działań, które zachęciły młodzież z Polski, Ukrainy i Norwegii do wymiany doświadczeń oraz budowania mostów międzykulturowych.

Zachęcamy Państwa do odkrywania możliwości, jakie otworzyły się przed młodzieżą w Lublinie oraz do zainspirowania się działaniami prowadzonymi w ramach Inicjatywy bilateralnej.

dr Krzysztof Żuk
Prezydent Miasta Lublin

Beata Stepaniuk-Kuśmierzak
Pełnomocniczka Prezydenta
ds. Europejskiej Stolicy Młodzieży

O mieście

Lublin, stolica wschodniej Polski, to otwarte i przyjazne miasto, które aktywnie reaguje na potrzeby i aspiracje młodych ludzi.

Każdy mieszkaniec Lublina – bez względu na pochodzenie, światopogląd czy orientację – ma tu swoją przestrzeń, czuje się jak u siebie w domu, a jego głos jest słyszany i ceniony.

Miasto znane jest ze swojego zaangażowania w rozwijanie kultury i sztuki, o czym świadczą festiwale organizowane od wielu lat powszechnie cenione festiwale. Teatry, muzea, galerie sztuki i inne miejsca kulturalne oferują młodym ludziom wiele możliwości do poszerzania horyzontów i rozwijania zainteresowań.

Lublin to miasto akademickie, w którym znajduje się wiele uczelni wyższych, takich jak Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Uniwersytet Medyczny, Uniwersytet Przyrodniczy czy Politechnika Lubelska. Obecność dużej liczby studentów nadaje miastu młodzińskiego ducha, wpływając pozytywnie na atmosferę i kulturę miejską.

Na terenie miasta działa kilkadziesiąt organizacji młodzieżowych. Uczestniczą one aktywnie w tworzeniu i realizacji polityki miasta, szczególnie poprzez współpracę z Urzędem Miasta Lublin.

Polityka młodzieżowa

Lublina

Polityka młodzieżowa to zestaw działań, programów i strategii opracowanych przez rządy, organizacje międzynarodowe lub inne instytucje w celu rozwiązywania kwestii związanych z młodzieżą i zaspokajania jej potrzeb. Jest to obszar polityki publicznej, który koncentruje się na sprawach dotyczących młodych ludzi w społeczeństwie.

Młodzież to przyszłe pokolenie liderów, pracowników, przedsiębiorców i obywateli. Skuteczna polityka młodzieżowa przygotowuje młodych ludzi do aktywnego i odpowiedzialnego uczestnictwa w społeczeństwie, co przy-

czynia się do długoterminowego rozwoju gospodarczego i społecznego. Dodatkowo właściwie prowadzona polityka młodzieżowa zachęca do zaangażowania młodych ludzi w życie społeczne, kulturalne i polityczne. Zapewnia młodzieży możliwość wyrażenia swoich poglądów, uczestnictwa w procesie podejmowania decyzji oraz wpływu na kształtowanie przyszłości. Skuteczna polityka młodzieżowa może też przyczynić się do przeciwdziałania problemom społecznym, takim jak: bezrobocie, ubóstwo, uzależnienia czy przestępczość wśród młodych ludzi, poprzez dostarczanie odpowiednich programów edukacyjnych, wsparcia i szans na rozwój zawodowy. Z tego powodu w ciągu ostatnich dziesięciu lat nastąpiły znaczące zmiany w podejściu władz miasta do polityki młodzieżowej.

W ramach tego procesu można wyróżnić następujące etapy:

1 Zwiększanie świadomości na temat organizacji młodzieżowych i ich uznania (2010–2012)

Rok 2010 był przełomowy w polityce młodzieżowej w Lublinie. Powstało wtedy kilka nowych organizacji młodzieżowych, a po wyborach samorządowych i zmianie w strukturach Urzędu Miasta Lublin powstało Biuro Partycypacji Społecznej odpowiedzialne za współpracę ze społeczeństwem obywatelskim, a także wsparcie dla organizacji pozarządowych.

2 Pierwsze badania i ankiety, pierwsza wspólna polityka młodzieżowa gminy i organizacji pozarządowych (2012–2015)

Okres ten charakteryzuje się próbami określenia potrzeb i oczekiwań młodzieży w mieście. Lokalne organizacje pozarządowe sporządziły kompleksowe raporty na temat sytuacji młodzieży w Lublinie. Rok 2015 zaowocował pierwszym wspólnym projektem organizacji młodzieżowych i gminy dotyczącym polityki młodzieżowej. Projekt realizowano w ramach programu Erasmus+ KA3 Młodzież, a jego rezultatem była publikacja pt. „Rozmawiajmy! Rekomendacje młodzieży w zakresie aktywności obywatelskiej i informacji młodzieżowej”, która zapoczątkowała powstanie ustrukturyzowanej polityki młodzieżowej w Lublinie.

3 Wzmacnianie roli przedstawicieli młodzieży w procesach decyzyjnych miasta (2016–2021)

W tym okresie przez Prezydenta Miasta Lublin został powołany Zespół ds. Dzieci i Młodzieży w celu zbudowania przestrzeni do rozmowy i pracy na tematy związane z funkcjonowaniem dzieci, młodzieży i studentów w mieście w różnych obszarach. Idea Zespołu została wypracowana przez młodzież biorącą udział w projekcie „Młodzież w polityce – polityka dla młodzieży. Polityka młodzieżowa Lublina” realizowanym przez Młodzieżową Radę Miasta Lublin w latach 2017-2018, w trakcie którego uczestnicy zdiagnozowali szereg istotnych zagadnień związanych z aktywnością młodych ludzi. Radni we współpracy z lubelską młodzieżą wypracowali kilkanaście rekomendacji dla Prezydenta Miasta Lublin obejmujących zakresem następujące obszary: aktywność młodzieży, działalność samorządów uczniowskich oraz doradztwo zawodowe. Została też powołana Rada Studentów Lublina, która jest uprawniona do przedstawiania propozycji inicjatyw w zakresie rozwoju akademickości miasta. Radę Studentów tworzy 26 członków. Swoich reprezentantów zgłosiły trzy studenckie organizacje działające w Lublinie (AIESEC, ELSA i IFMSA) oraz dziewięć lubelskich uczelni wyższych.

4 Prace nad pierwszą polityką młodzieżową (2019–2023)

W styczniu 2022 roku Rada Miasta uchwałą przyjęła Strategię Lublin 2030 z elementami poświęconymi polityce młodzieżowej. Prace nad Strategią Lublin 2030 trwały 3 lata i miały głęboko partycypacyjny charakter, włączając na wszystkich etapach łącznie około 15 tys. osób – mieszkańców, ekspertów, a także szereg organizacji i instytucji. Uczestnicy procesu – w ramach ponad kilkuset otwartych spotkań tematycznych, debat, dyskusji,

warsztatów, cyklu badań ilościowych i jakościowych oraz w trakcie dwuetapowych konsultacji społecznych – ukształtowali wizję przyszłości miasta oraz wypracowali rekomendacje co do kierunków jego rozwoju. Z myślą o potrzebach lubelskiej młodzieży miasto podjęło działania nad opracowaniem osobnego dokumentu dotyczącego polityki młodzieżowej. Proces ten trwał od marca do listopada 2023 roku. W działania te zaangażowani byli młodzi ludzie mieszkający lub uczący się na terenie Lublina, a także eksperci i ekspertki, aktywiści i aktywistki społeczni oraz urzędnicy i urzędniczki miejscy. Dla skutecznie opracowanej polityki, dostosowanej do aktualnej sytuacji młodzieży, konieczne było dokładne zrozumienie potrzeb młodych ludzi i poznanie wyzwań, z jakimi się mierzą. W tym celu na początkowym etapie prac nad dokumentem przeprowadzono szczegółową diagnozę, która opierała się między innymi na istniejących wynikach badań lubelskiej młodzieży oraz dodatkowych badaniach jakościowych.

Założenia polityki młodzieżowej wyznaczyły kierunki rozwoju Lublina jako miejsca przyjaznego, otwartego i dającego szerokie spektrum możliwości rozwoju młodego człowieka. Fundamentem procesu opracowywania polityki młodzieżowej był jak najszerzy w nim udział samej młodzieży, szczególnie tej, której potrzeby nie zostały dotychczas zdefiniowane. Wypracowany dokument w sposób jasny i kompleksowy dostarcza odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób należy kształtować politykę miejską odpowiedzialną i budującą podmiotowość młodych ludzi. Istotne jest dostrzeganie ich odrębności i stwarzanie odpowiednich warunków do uczestnictwa w życiu miasta. Finalny dokument składa się między innymi z części diagnostycznej, wprowadzającej do metodologii prowadzonych badań, opisu wartości i kierunków rozwoju polityki młodzieżowej Miasta Lublin, a także propozycji adekwatnych narzędzi i działań.

Europejska Stolica Młodzieży 2023

Tytuł „Europejska Stolica Młodzieży” (European Youth Capital) jest przyznawany każdego roku przez Europejskie Forum Młodzieży (European Youth Forum) jednemu z miast europejskich, które wykazuje szczególne zaangażowanie w organizację i promocję aktywności młodzieżowej oraz rozwijanie działań kulturalnych, edukacyjnych i społecznych skierowanych do młodych ludzi. Głównym celem tytułu ESM jest promowanie działań i inicjatyw na rzecz młodzieży oraz zwiększanie udziału młodych ludzi w życiu społecznym i kulturalnym miasta.

W 2023 roku Lublin – jako pierwsze miasto w Polsce – otrzymał tytuł Europejskiej Stolicy Młodzieży (ESM). To zaszczytne wyróżnienie zostało przyznane przez Europejskie Forum Młodzieży w uznaniu za zaprezentowany przez miasto program, oparty na istotnych europejskich wartościach: partycypacji w życiu miejskim, równości, dostępności i zapobieganiu dyskryminacji. Lublin pragnie być otwarty i przyjazny dla młodych ludzi, reagując na ich potrzeby i aspiracje. Mieszkańcy i władze miasta starają się, by był miejscem, gdzie młodzi ludzie – niezależnie od swojego pochodzenia, przekonania czy orientacji seksualnej – czują się swobodnie, znają swoje prawa i wiedzą, że ich głos jest ważny.

Proces aplikacji

Warto podkreślić, że do najważniejszych efektów Europejskiej Stolicy Młodzieży w Lublinie należą partnerstwo i współpraca. Wspólna inicjatywa młodzieży i Fundacji Sempre a Frente, które zgłosiły się do władz miasta z propozycją złożenia aplikacji, była kluczowym czynnikiem sukcesu. To właśnie młodzi ludzie i organizacje młodzieżowe byli inicjatorami pomysłu ubiegania się o tytuł ESM, jak też autorami głównych założeń i ostatecznego kształtu aplikacji. Rolą gminy było wsparcie organizacyjne i merytoryczne tego procesu. Proces przygotowywania aplikacji obejmował wiele konsultacji, w których uczestniczyła młodzież, osoby z nią pracujące, przedstawiciele NGO oraz Urzędu Miasta Lublin. Powołano zespół ds. aplikacji, jako inicjatywę młodych ludzi i organizacji młodzieżowych, którą wsparli radni i radne miejscy.

Młodzież razem z przedstawicielami i przedstawicielkami miasta oraz organizacji młodzieżowych koordynowali aplikację do drugiej i trzeciej rundy konkursu.

Aplikacja do tytułu Europejskiej Stolicy Młodzieży stanowiła dla miasta początek zmian w zakresie działalności na rzecz młodzieży. **GŁÓWNYM CELEM ESM W LUBLINIE BYŁO ZWIĘKSZENIE SPOŁECZNEGO I OBYWATELSKIEGO UCZESTNICTWA MŁODYCH LUDZI POPRZEC KSZTAŁTOWANIE POCZUCIA PRZYNALEŻNOŚCI I SYNERGII Z MIASTEM.** W zakresie określenia celowości planowanych działań wyodrębniono cele wewnętrzne, tj. skoncentrowane na sytuacji wewnętrznej miasta, oraz cele zewnętrzne, tj. dotyczące środowiska zewnętrznego miasta.

UBIEGANIE SIĘ O TYTUŁ ESM TO PROCES SKIEROWANY DO EUROPEJSKICH MIAST, A NIE INDYWIDUALNYCH OSÓB. MIASTA UBIEGAJĄCE SIĘ O TEN TYTUŁ PREZENTUJĄ SWOJE PLANY, PROGRAMY I STRATEGIE DOTYCZĄCE DZIAŁAŃ NA RZECZ MŁODZIEŻY ORAZ AKTYWNOŚCI KULTURALNYCH, EDUKACYJNYCH I SPOŁECZNYCH.

Cele Europejskiej Stolicy Młodzieży:

- Wprowadzenie pozytywnych zmian
- Zachęcanie młodzieży do aktywnego uczestnictwa
- Promowanie wolontariatu
- Promowanie tożsamości europejskiej
- Promowanie oraz ochrona różnorodności i włączenia społecznego
- Wzmocnienie pozycji organizacji młodzieżowych
- Zwiększenie inwestycji w młodzież
- Przekształcenie miasta w międzynarodowe miejsce spotkań
- Tworzenie sieci i synergii między młodymi ludźmi z całej Europy

Lublin
is YOUTH

Realizacja programu ESM

W celu ukazania roli młodych ludzi i organizacji młodzieżowych działania ESM podzielono na trzy obszary, które w pełni opisują sens współpracy miasta z młodymi ludźmi:

MIASTO DLA MŁODZIEŻY

działania prowadzone przez miasto, których celem jest stworzenie bardziej młodzieżowej i przyjaznej przestrzeni w mieście;

MŁODZIEŻ DLA MIASTA

skupienie się na projektach i inicjatywach młodzieżowych, w których to młodzi ludzie są aktywnymi uczestnikami i inicjatorami działań;

MŁODZIEŻ I MIASTO

obszar, w którym wskazuje się na współpracę i partnerstwo między młodzieżą a miastem.

W 2023 roku, podczas realizacji ESM, młodzi ludzie włączali się z własnymi inicjatywami w prowadzone działania, realizowali własne projekty, korzystając z uruchomionych programów grantowych, zajęli się organizacją lub współorganizacją niemal 2/3 działań w ramach programu.

10 korzyści z ESM

Tytuł Europejskiej Stolicy Młodzieży to wielkie wyróżnienie, ale też równie wielka odpowiedzialność. Program ESM stanowi dużą szansę na dalszy rozwój zarówno dla Lublina, jak i związanej z nim młodzieży. Wśród korzyści wynikających dla młodych ludzi należy wymienić:

1. ZWIĘKSZENIE OFERTY KULTURALNEJ

różnorodne i inspirujące wydarzenia kulturalne organizowane w ramach Europejskiej Stolicy Młodzieży;

2. KREATYWNÓŚĆ W AKCJI

warsztaty, konkursy i debaty, które pobudzają kreatywność i rozwijają przedsiębiorczość;

3. NAWIĄZYWANIE KONTAKTÓW

spotkania z rówieśnikami z innych krajów, możliwe dzięki międzynarodowej współpracy i wymianie doświadczeń;

4. MIASTO TĘTNIAJĄCE ŻYCIEM

Lublin staje się bardziej atrakcyjnym miejscem do życia, pracy i nauki – poprzez korzystanie z istniejącej infrastruktury i odwiedzanie przyjaznych przestrzeni, które powstały specjalnie dla młodzieży;

5. NOWE MOŻLIWOŚCI NAUKI

rozwijanie umiejętności i zdobywanie nowych kompetencji dzięki organizowanym szkoleniom, warsztatom i konferencjom;

6. SILNIEJSZA SPOŁECZNOŚĆ

angażowanie się w życie Lublina, budowanie i wzmacnianie więzi z miastem oraz lokalną społecznością – dzięki włączaniu się w projekty na rzecz własnej szkoły, uczelni, dzielnicy, grupy młodzieżowej;

7. AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

różnorodność inicjatyw wolontariackich i społecznych, których celem jest realny wpływ na rozwój otoczenia;

8. MODA NA LUBLIN

Lublin zyskuje na popularności nie tylko jako atrakcyjne miejsce dla turystów i inwestorów, ale także jako atrakcyjne miejsce do nauki i życia dla ludzi młodych oraz miejsce dzielenia się doświadczeniami i inspiracjami miast przyjaznych młodzieży;

9. MIĘDZYNARODOWA WSPÓŁPRACA

korzyści wynikające z nawiązania nowych partnerstw i współpracy z miastami z całej Europy;

10. ROZWÓJ INNOWACJI

wpływ młodych na rozwój Lublina poprzez kreatywność, innowacje i przedsiębiorczość.

Inicjatywa Młodzież dla Miasta Miasto dla Młodzieży

projekty i inicjatywy angażujące i włączające lokalne społeczności”

W latach 2022–2024 Gmina Lublin wdrażała Inicjatywę bilateralną „Młodzież dla Miasta, Miasto dla Młodzieży”. Inicjatywa uzyskała dofinansowanie w wysokości 850 tys. euro z funduszy norweskich i EOG. Działania przeprowadzone w ramach Inicjatywy stały się bardzo ważnym elementem całego programu ESM 2023 w Lublinie. Celem Inicjatywy było zwiększenie zaangażowania obywatelskiego młodych ludzi (w wieku 10–30 lat) z Polski i Ukrainy w społecznościach lokalnych, w zakresie podejmowania aktywności przy wsparciu i wykorzystaniu norweskich doświadczeń. Zaplanowane zadania miały uczynić z Lublina miejsce, które inwestuje w kreatywne pomysły młodych ludzi, wzmacnia ich kompetencje, rozwija umiejętności oraz stwarza możliwość międzynarodowych spotkań młodzieży i dialogu na temat ich zaangażowania obywatelskiego.

NORWESKI MECHANIZM FINANSOWY I MECHANIZM FINANSOWY EOG

(czyli tzw. fundusze norweskie i EOG) są formą bezzwrotnej pomocy zagranicznej przyznanej przez Islandię, Norwegię i Liechtenstein członkom Unii Europejskiej – kilkunastu państwom Europy Środkowej i Południowej oraz krajom bałtyckim. Służą one wyrównywaniu różnic w rozwoju gospodarczym między krajami UE a ww. donatorami poprzez wsparcie gospodarcze i inwestycje. Fundusze te, wspierają również projekty kulturalne, naukowe, edukacyjne i ekologiczne, promując aktywność obywatelską i ochronę środowiska. Dodatkowo fundusze norweskie i EOG budują więzi, integrację europejską oraz zrozumienie między narodami. Działają na rzecz partnerstwa i współpracy między krajami donatorami a beneficjentami, co przyczynia się do wymiany doświadczeń, nawiązywania nowych partnerstw oraz wzmacniania poczucia solidarności.

Działania w ramach Inicjatywy

W ramach Inicjatywy zrealizowano wiele działań w odpowiedzi na problemy i pomysły zgłaszane podczas konsultacji z lubelską młodzieżą, organizacjami wspierającymi młodzież oraz partnerami międzynarodowymi. Działania te objęły:

STWORZENIE W LUBLINIE PRZESTRZENI DO SPOTKAŃ, INTEGRACJI I WSPÓŁPRACY MŁODZIEŻY

poprzez powstanie otwartych Przestrzeni Młodzieżowych ('Youth Spaces');

ZWIĘKSZENIE LICZBY INICJATYW MŁODZIEŻOWYCH

poprzez uruchomienie Szkolnego Budżetu Obywatelskiego ('School Participatory Budget');

PODNIESIENIE POZIOMU WIEDZY MŁODZIEŻY

oraz osób pracujących z młodzieżą z Lublina i województwa lubelskiego w zakresie m.in.: edukacji obywatelskiej, realizacji własnych inicjatyw, wolontariatu, rynku pracy i doradztwa zawodowego, poprzez działalność Centrum Informacji i Rozwoju Młodzieży (CIRM);

ZINTENSYFIKOWANIE WSPÓŁPRACY, WYMIANY DOŚWIADCZEŃ

oraz dobrych praktyk pomiędzy młodzieżą i osobami pracującymi z młodzieżą z krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego (Polska, Norwegia) oraz Ukrainy poprzez organizację międzynarodowych wydarzeń: wymian młodzieży, wizyt studyjnych oraz dwóch edycji Kongresu Współpracy Transgranicznej.

INICJATYWA BILATERALNA

to działanie, które jest prowadzone lub realizowane zazwyczaj przez co najmniej dwie instytucje lub organizacje, reprezentujące różne kraje lub regiony. Jest to forma współpracy międzynarodowej, w ramach której podmioty, zwane partnerami bilateralnymi, łączą swoje siły i zasoby w celu osiągnięcia określonych celów lub rezultatów. Inicjatywy bilateralne są często stosowane w kontekście współpracy między państwami.

Przestrzenie Młodych

Ideą funkcjonowania przestrzeni dla młodzieży jest zapewnienie młodym ludziom możliwości szerokiej partycypacji i współdecydowania. Jest to nie tylko budowanie poczucia sprawczości młodzieży, ale także istotny element edukacji obywatelskiej.

Hej!

Przestrzeń „Hej!” zlokalizowana jest w centrum Lublina, przy ul. Peowiaków 11. Działa od poniedziałku do piątku w godzinach: 10.00 – 20.00 oraz w weekendy, zależnie od potrzeb.

W PAŹDZIERNIKU 2022 ROKU NASTĄPIŁO OTWARCIE PIERWSZEJ W LUBLINIE PRZESTRZENI MŁODYCH – „HEJ!”. POWOŁANO GRUPĘ MŁODYCH LUDZI, KTÓRA UCZESTNICZYŁA OD POCZĄTKU W PROJEKTOWANIU PRZESTRZENI, WSPÓŁDECYDOWANIU O JEJ DZIAŁANIACH I ZASADACH FUNKCJONOWANIA.

Powstanie „Hej!” było odpowiedzią na zgłaszaną przez młodzież potrzebę istnienia w mieście otwartej, bezpiecznej i darmowej przestrzeni do realizacji własnych pasji, zainteresowań, nauki czy po prostu spędzania czasu z rówieśnikami. Miejsce zostało wyposażone zgodnie z oczekiwaniami młodzieży. Jest możliwość korzystania z urządzeń kuchennych, multimediów, a także materiałów biurowych i plastycznych.

Miesięcznie przestrzeń odwiedzana jest przez blisko 700 młodych ludzi, którzy uczestniczą w różnorodnych warsztatach, spotkaniach i innych formach aktywności proponowanych w ramach działań placówki. „Hej!” to miejsce neutralne ideologicznie, religijnie i politycznie, które umożliwia młodym ludziom naturalną i nieskrępowaną ekspresję własnej tożsamości. Tolerancja i wrażliwość na różnorodność to podstawa bezpieczeństwa i poczucia pewności – tak niezwykle istotnych dla młodzieży wartości.

Dobre praktyki z Norwegii

W sierpniu 2023 roku osoby koordynujące oraz młodzież działająca w przestrzeni „Hej!” uczestniczyli w wizycie studyjnej w Oslo. Jej celem była wymiana doświadczeń i dobrych praktyk w sferze organizacji przestrzeni młodzieżowych. Uczestnicy i uczestniczki odwiedzili wiele instytucji działających na rzecz aktywizacji młodzieży: przestrzenie i kluby młodzieżowe, ośrodki kultury, biblioteki, Centrum Edukacyjne na wyspie Utøya i inne.

Standardy przestrzeni młodzieżowych

Młodzi ludzie odwiedzający „Hej!”, mieszkający w innych dzielnicach Lublina, zgłaszali potrzebę powstania podobnych przestrzeni bliżej ich miejsca zamieszkania.

W 2023 roku wspólnie z grupą młodzieży, która brała czynny udział w procesie tworzenia „Hej!”, zostały wypracowane standardy dotyczące organizacji kolejnych miejsc tego typu. Określają one warunki funkcjonowania takich przestrzeni, uwzględniając następujące aspekty: dostępność, bezpieczeństwo, partycypacja młodzieży, zarządzanie przestrzenią, programy działalności, regulamin funkcjonowania.

Standardy przestrzeni młodzieżowych to pewnego rodzaju wskazówki i zasady funkcjonowania oraz organizacji miejsca przeznaczonego dla młodych ludzi.

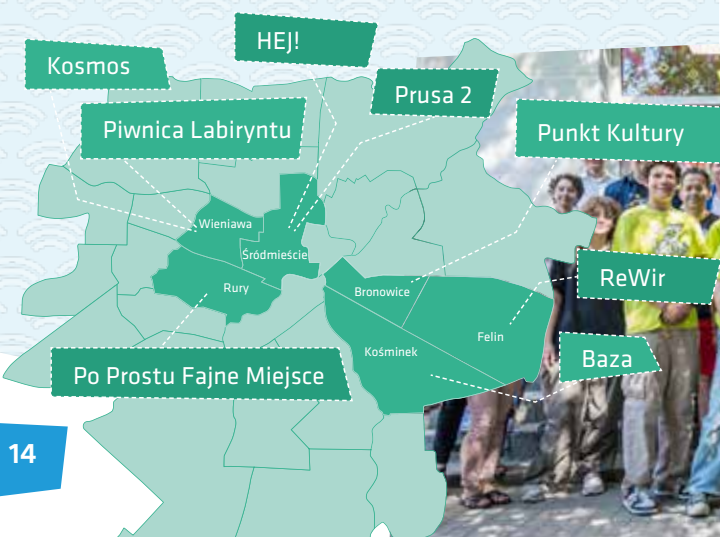
Lubelska sieć Przestrzeni Młodych

Dobre praktyki wypracowane podczas realizacji „Hej!” pozwoliły powielić podstawowe założenia w zakresie funkcjonowania przestrzeni młodzieżowych. Dzięki temu Miasto Lublin mogło ogłosić wieloletni konkurs dla organizacji pozarządowych na prowadzenie miejsc przeznaczonych dla młodych ludzi. Wcześniej stworzone standardy pozwoliły na utworzenie spójnej, lokalnej sieci Przestrzeni Młodych. Pod koniec 2023 roku na lubelskiej mapie pojawiło się siedem kolejnych miejsc dla młodzieży, funkcjonujących dzięki środkom z budżetu Miasta Lublin na łączną kwotę 2,3 mln zł.

Każde tego typu miejsce to bezpieczna przystań, w której młodzi ludzie mogą spędzać wolny czas, realizować swoje pomysły i spotkać się z rówieśnikami. Lubelskie przestrzenie młodzieżowe przeznaczone są dla młodzieży w wieku od 10 do 30 lat.

ADRESY PRZESTRZENI MŁODYCH

- 1 Przestrzeń Młodych „Po Prostu Fajne Miejsce!”, ul. Jana Sawy 5 (dzielnica Rury)
- 2 Przestrzeń Młodych „Prusa 2”, ul. B. Prusa 2 (dzielnica Śródmieście)
- 3 Przestrzeń Młodych „ReWir”, ul. Królowej Bony 8 (dzielnica Felin)
- 4 Przestrzeń Młodych „Baza”, ul. Długa 88 (dzielnica Kośminek)
- 5 Przestrzeń Młodych „Punkt Kultury”, ul. Skibińska 21 (dzielnica Bronowice)
- 6 Przestrzeń Młodych „Kosmos”, Al. Racławickie 33 (dzielnica Wieniawa)
- 7 Przestrzeń Młodych „Piwnica Labiryntu”, ul. ks. J. Popiełuszki 5 (dzielnica Wieniawa)
- 8 Przestrzeń Młodych „HEJ!”, ul. Peowiaków 11 (dzielnica Śródmieście)

14

22 Placówki zgłoszone do pierwszej edycji (pilotażu)
20 Placówek zgłoszonych do drugiej edycji
41 Placówek zgłoszonych do trzeciej edycji

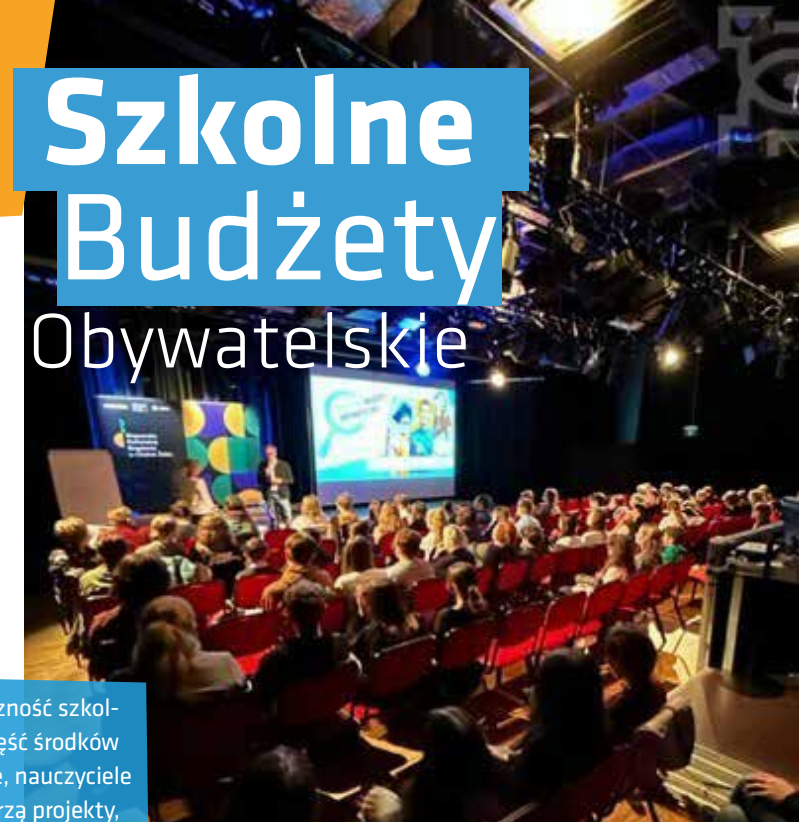
W 2021 roku zrealizowano w Lublinie pilotażową edycję konkursu Szkolne Budżety Obywatelskie (SBO). Był to pierwszy krok do stworzenia w Lublinie programu rozwijania samorządności dzieci i młodzieży. Obecnie SBO realizowany jest każdego roku. Konkurs ma na celu rozwijanie i promowanie samorządności uczniowskiej, wzrost poczucia wpływu uczniów i uczennic na sprawy szkoły, rozwijanie współpracy na rzecz współtworzenia przestrzeni edukacji, a także rozwijanie społeczności szkolnych i lokalnych.

Szkolny Budżet Obywatelski to proces, w którym społeczność szkolna wspólnie decyduje o tym, w jaki sposób wykorzystać część środków dostępnych w budżecie danej szkoły. To uczniowie, rodzice, nauczyciele i inni pracownicy szkoły zgłaszają własne propozycje, tworzą projekty, a następnie sami dokonują wyboru tych, które uznają za najbardziej interesujące i potrzebne. Decyzje te nie są podejmowane jednostronnie przez dyrekcję czy inne władze, ale są rezultatem współpracy i zaangażowania całej społeczności szkolnej.

W ramach SBO szkoły otrzymują wsparcie merytoryczne, mentorin-gowe, informacyjne i promocyjne w realizacji procesu, który na dalszych etapach wykonują samodzielnie (tworzenie własnego regulaminu SBO dla placówki, diagnozowanie potrzeb, maratony projektów, głosowanie, weryfikacja projektów, ogłoszenie wyników, realizacja projektów).

Szkolne Budżety Obywatelskie

Etapy Szkolnego Budżetu Obywatelskiego

- 1 Przygotowanie i złożenie wniosku – forma i termin złożenia określone zostały w regulaminie.
- 2 Formalna i merytoryczna ocena wniosku według wymienionych w regulaminie kryteriów.
- 3 Ogłoszenie wyników.
- 4 Zgłaszanie przez społeczność szkolną propozycji projektów.
- 5 Głosowanie i wybór najpopularniejszych w szkole projektów.
- 6 Realizacja projektu.

15

Edycja w 2022 roku

W drugiej edycji do konkursu zgłoszono ponad 200 projektów, z czego zrealizowanych zostało 37. W 2022 roku Szkolny Budżet Obywatelski realizowało 20 szkół i ośrodków. Na ten cel – w ramach Inicjatywy, finansowanej ze środków funduszy norweskich i EOG – przeznaczono kwotę 80 tys. zł.

Na podstawie wniosków z ewaluacji poszczególnych jednostek oświatowych, a także ewaluacji pierwszej (pilotażowej) i drugiej edycji SBO okazało się, że realizacja procesu niesie za sobą znaczną wartość edukacyjną.

Edycja w 2023 roku

W trzeciej edycji Szkolnego Budżetu Obywatelskiego wnioski złożyło aż 41 placówek oświatowych. Warto podkreślić, że w 2023 roku chęć udziału w konkursie zgłosiły zarówno szkoły, które w poprzednich latach brały w nim udział, jak też wiele nowych placówek. Umożliwiło to wymianę doświadczeń i dobrych praktyk pomiędzy placówkami oraz stworzenie sieci wzajemnego wsparcia.

W tej edycji SBO konkursu każda placówka na realizację projektów otrzymała kwotę 4 tys. zł, a także pomocne wsparcie merytoryczne, organizacyjne i promocyjne.

Szkolny Budżet Obywatelski

to dawka wiedzy o szkolnych finansach, niezwykła lekcja wiedzy o społeczeństwie, nauka przedsiębiorczości i, co najważniejsze, wszystko odbywa się w praktyce, a nie jak zazwyczaj w szkolnej ławce. Uczniowie i uczennice, którzy realnie współdecydują o sprawach swojej szkoły, w większym stopniu identyfikują się z jej przestrzenią i mają poczucie współodpowiedzialności za nią.

Centrum Informacji i Rozwoju Młodzieży

Od 2013 roku Fundacja Sempre a Frente prowadzi w Lublinie Centrum Informacji i Rozwoju Młodzieży (CIRM). Swoimi działaniami Centrum wspiera rozwój informacji młodzieżowej i zachęca młodych ludzi do przyjęcia aktywnej postawy obywatelskiej. Dodatkowo promuje wśród młodzieży odpowiedzialność społeczną, inicjatywność i przedsiębiorczość.

WARSZTATY ROZWOJOWE

Centrum prowadzi warsztaty rozwojowe za pomocą metod edukacji pozaformalnej, udziela informacji dotyczących ścieżki kariery, zaangażowania społecznego i partycypacji, dobrostanu, wolontariatu czy możliwości, które oferuje Unia Europejska. Pracownicy młodzieżowi udzielają młodym ludziom porad z zakresu doradztwa zawodowego, edukacyjnego i obywatelskiego, a psycholodzy udzielają konsultacji dotyczących rozwoju i radzenia sobie w trudnych sytuacjach, co okazało się szczególnie istotne w kontekście aktualnej sytuacji

Udział w Inicjatywie bilateralnej „Młodzież dla Miasta, Miasto dla Młodzieży...” pozwolił znacznie rozszerzyć zakres działań CIRM, obejmując wsparciem młodzież mieszkającą nie tylko w Lublinie, ale również w regionie. W ramach Inicjatywy Centrum zapewnia dostęp do swojej oferty dla ponad tysiąca osób rocznie, wspierając uczniów i uczennice, studentów i studentki, grona pedagogiczne, ale także młode osoby pozostające poza systemem edukacji, niezależnie od pochodzenia, włącznie z młodzieżą migrancką, również tą doświadczoną uchodźstwem.

związanej z wojną w Ukrainie. Działania CIRM odbywają się w kilku formach: stacjonarnie w siedzibie, wyjazdowo oraz zdalnie. Poprzez media społecznościowe, w trzech językach, zapewniane są jakościowe i rzetelne informacje dotyczące możliwości uczestniczenia w działaniach Centrum. Młodzi ludzie mają także możliwość zaangażowania się w wolontariat i podejmowania działań z zakresu edukacji rówieśniczej czy włączania się w organizację wydarzeń i spotkań informacyjnych, które promują aktywną postawę wśród młodzieży.

Dobre praktyki

~ 1500

Liczba osób, które skorzystały z działań CIRM w latach 2022–2023

~ 300

Liczba osób biorących udział w Festiwalu Aktywności Młodzieży

Realizacja Inicjatywy umożliwiła korzystanie z dobrych praktyk z obszaru edukacji obywatelskiej i antydyskryminacyjnej w Norwegii, realizowanej przez Europejskie Centrum Wergelanda (European Wergeland Center) oraz inne organizacje społeczne, inspirując się i polepszając jakość lokalnych działań. Zrealizowano kilkadziesiąt warsztatów i szkoleń z obszarów kompetencji psychospołecznych, cyberbezpieczeństwa i nowych technologii, zarządzania czasem, zawodów przyszłości, budowania ścieżki kariery, podejmowania własnych inicjatyw i aktywnego udziału w społeczeństwie demokratycznym dla setek młodych ludzi, ale także dla specjalistów i specjalistek, którzy wspierają ich w swojej codziennej pracy.

PROGRAM „LETNIA SZKOŁA YOUTHWORKU”

umożliwił zainteresowanym zdobycie kompetencji niezbędnych do pracy z młodym człowiekiem w zakresie:

- **włączenia osób z mniejszości:** narodowych, seksualnych i innych;
- **włączenia grup zagrożonych wykluczeniem społecznym;**
  - bezpieczeństwa i ochrony młodych ludzi;
  - komunikacji i współpracy w zespołach;
  - wspierania dobrostanu młodych;
  - nowych technologii.

YOUTH WORK

W ramach współpracy Centrum z Biurem Partycypacji Społecznej Urzędu Miasta Lublin zrealizowano pilotaż szkoły dla youthworkerów – programu szkoleń dla osób działających zawodowo z młodzieżą i na rzecz młodzieży w centrach i domach kultury, nowo powstałych przestrzeniach młodzieżowych, organizacjach społecznych i instytucjach. Dzięki serii organizowanych szkoleń osoby podejmujące pracę w miejskich przestrzeniach młodzieżowych przestrzeniach młodzieżowych miały szansę poznać się nawzajem, a także zyskać nową wiedzę i umiejętności przydatne w codziennej działalności zawodowej ścieżki kariery, podejmowania własnych inicjatyw i aktywnego udziału w społeczeństwie demokratycznym dla setek młodych ludzi

“YOUTH WORK IS VALUE BASED... AND PROMOTES YOUNG PEOPLE'S RIGHTS.”

Centrum Rozwoju i Informacji Młodzieży jest organizatorem comiesięcznych spotkań organizacji pozarządowych i instytucji zaangażowanych w działania młodzieżowe w mieście – „śniadaNGO”. W dobrej atmosferze, w trakcie swobodnych rozmów, poruszane są poważne kwestie dotyczące współpracy między NGO, miastem a młodymi ludźmi. Ponadto uczestnicy mogą wymieniać się kontaktami, doświadczeniami i wzorcowymi praktykami.

Spotkania takie sprzyjają również poruszaniu innych istotnych tematów takich jak: współpraca z systemem edukacji, włączanie młodych osób z niepełnosprawnościami czy wsparcie wolontariatu w mieście. W jednym z takich spotkań wzięły udział przedstawicielki Europejskiego Centrum Wergelanda – jego celem zaś była wymiana doświadczeń między osobami pracującymi z młodzieżą, nawiązanie bezpośrednich kontaktów przez przedstawicieli organizacji oraz budowanie nowych partnerstw.

ŚNIADANIA NGO

Festiwal Aktywności Młodzieży

W ramach Inicjatywy odbyły się dwie edycje (w latach 2022 i 2023) Festiwalu Aktywności Młodzieży – corocznego wydarzenia integrującego społeczność młodego pokolenia z całego województwa lubelskiego.

W obu edycjach wzięło udział niemal 300 młodych ludzi, nauczycieli i nauczycielek, przedstawicieli i przedstawicielek organizacji pozarządowych oraz instytucji. Uczestnicy mieli okazję do wymiany kontaktów, budowania relacji i zdobywania nowego doświadczenia dzięki specjalnie zaprojektowanemu grom zespołowym opartym na edukacji pozaformalnej i nowych technologiach.

Ważnym elementem Festiwalu jest możliwość spotkania z inspirującymi osobami i przedstawicielami innych organizacji młodzieżowych, które z chęcią opowiadają o swoich osiągnięciach i udzielają młodym ludziom rad.

Akademia Lokalnego Animatora

Zdobywanie nowych kompetencji przydatnych na rynku pracy oraz wspieranie inicjatywności młodzieży realizowane jest także poprzez program „Akademia Lokalnego Animatora”.

AKADEMIA TO SERIA SZKOLEŃ, WARSZTATÓW I SPOTKAŃ INSPIRACYJNYCH Z ANIMATORAMI I ANIMATORKAMI KULTURY, PRZEDSTAWICIELAMI I PRZEDSTAWICIELKAMI LUBELSKICH ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH ORAZ INSTYTUCJI.

Młodzi uczestnicy i uczestniczki programu stają się liderami i liderkami swoich środowisk, realizując swój pierwszy projekt dla społeczności lokalnej. Osoby, które ukończyły Akademię, aktywnie wykorzystują zdobytą wiedzę i wprowadzają swoje kreatywne pomysły w życie. Przykładem takiego działania było zorganizowanie międzypokoleniowego wydarzenia, którego celem było zbliżenie dwóch pokoleń: młodzieży i seniorów, przedstawicielek organizacji pozarządowych oraz instytucji. Uczestnicy mieli okazję do wymiany kontaktów, budowania relacji i zdobywania nowego doświadczenia dzięki specjalnie zaprojektowanemu grom zespołowym opartym na edukacji pozaformalnej i nowych technologiach.

Współpraca Międzynarodowa

Utøya to wyspa nieopodal Oslo, zaatakowana 22 lipca 2011 roku przez terrorystę skrajnej prawicy – Andersa Behringa Breivika. Po ataku wyspa została przekształcona w Centrum Edukacyjnym, skupiającym się na wzmacnianiu praw człowieka i obywateli w ścisłej współpracy z Europejskim Centrum Wergelanda.

1. WYMIANY MŁODZIEŻOWE

Europejskie Centrum Wergelanda, będące partnerem Miasta Lublin w ramach Inicjatywy bilateralnej „Młodzież dla Miasta, Miasto dla Młodzieży...”, przeprowadziło dwie wymiany młodzieżowe online i dwie offline dla młodych ludzi z Ukrainy, Polski i Norwegii.

Wymiany te przyniosły pozytywne efekty zauważalne w lokalnych społecznościach. Po zakończeniu wymian ich uczestnicy nadal utrzymują kontakt, wykorzystując nową sieć znajomości w celu wzmocnienia działań na rzecz promowania uczestnictwa młodzieży.

OSLO, GRUDZIEŃ 2022 ROKU

Tematem trzydniowej wymiany była: „Inkluzja teraz!”. Jej celem było stworzenie przestrzeni, w której młodzież mogłaby dzielić się doświadczeniem dotyczącym promowania inkluzywności w społeczeństwie oraz zapewnienia, że uczestnictwo młodzieży jest rzeczywiste i znaczące.

Wizyta w stolicy Norwegii zbiegła się z ceremonią wręczenia Pokojowej Nagrody Nobla, oferując uczestnikom wymiany unikalną możliwość rozmowy z przedstawicielką jednej z nagrodzonych organizacji: Sashą Romantsovą – dyrektorką ukraińskiego Centrum Wolności Obywatelskich.

OSLO I UTØYA, WRZESIEŃ 2023 ROKU

Tematem drugiej wymiany była: „Tolerancja, inkluzywność i zaangażowanie dla lepszego jutra!”. Celem było zwiększenie zrozumienia, w jaki sposób można praktycznie pracować nad włączaniem i współpracą.

Program obejmował warsztaty i seminaria prowadzone przez trenerów z Europejskiego Centrum Wergelanda, którzy posiadają szerokie doświadczenie w edukacji w zakresie praw człowieka, obywatelstwa demokratycznego i porozumienia międzykulturowego.

około
900
osób biorących udział w działaniach

7
warsztatów

4

wymiany młodzieżowe:
2 offline i 2 online

8
paneli dyskusyjnych

3

giełdy grantodawców

11
wizyt studyjnych

4

fora partnerów

WYMIANY MŁODZIEŻOWE ONLINE

Wymiany online zostały przeprowadzone jesienią – w październiku i listopadzie 2023 roku.

Temat pierwszej z nich brzmiał: „Jak zarządzać konfliktami w relacjach prywatnych i zawodowych? Tworzenie kultury komunikacji przy użyciu praktycznych narzędzi opartych na komunikacji bez przemocy (NVC)”. Wydarzenie poświęcone było wykorzystaniu modelu komunikacji bez przemocy (NVC) jako strategii wzmacniania kultury dialogu poprzez między innymi lepsze zrozumienie własnych potrzeb.

Tematem drugiej wymiany online były: „Inkluzywność i kultura unieważnienia w aktywizmie młodzieżowym”. Tym razem skupiono się na relacjach z innymi ludźmi i poczuciu przynależności, które stanowią grupę podstawowych potrzeb kluczowych dla dobrostanu każdego człowieka.

Zjawisko kultury unieważnienia jest obecne wśród młodzieży w szkołach i poza nimi. Wprowadza komplikacje w zakresie zarządzania sytuacjami emocjonalnymi, przynależnością i dobrym samopoczuciem, a nawet radykalizacją.

MAŁA WIELKA KSIĘGA DEMOKRACJI

Efektom działań wynikających z wymian młodzieżowych było przygotowanie i opublikowanie „Małej Wielkiej Księgi Demokracji”. Księga – dzięki przykładowym ćwiczeniom i sposobom ich przeprowadzania – stanowi podstawowy podręcznik dla osób pracujących z młodzieżą. Treść publikacji została podzielona na trzy części, które dotyczą: nauki demokracji, praw człowieka oraz tego, w jaki sposób rozmawiać o kontrowersyjnych kwestiach.

Kultura unieważnienia (cancel culture)

to zjawisko społeczne, które polega na publicznym bojkotowaniu i potępieniu jednostek, firm, organizacji lub innych podmiotów.

Każda z nich zawiera wprowadzenie do tematu, istotne rzeczy do zapamiętania podczas prowadzenia warsztatów i seminariów poświęconych danemu zagadnieniu, a także dodatkowe aktywności związane z tematem.

Wersja pdf
na stronie

2. WIZYTY STUDYJNE I WARSZTATY

W ramach bloku aktywności dotyczących współpracy międzynarodowej Gmina Lublin, jako lider Inicjatywy bilateralnej „Młodzież dla Miasta, Miasto dla Młodzieży...”, zorganizowała szereg wizyt studyjnych i warsztatów, w których udział wzięli: młodzież, pracownicy Urzędu Miasta Lublin, przedstawiciele instytucji edukacji formalnej i pozaformalnej oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych. Ich celem była wymiana doświadczeń oraz dobrych praktyk pomiędzy młodzieżą a pracownikami młodzieżowymi z Polski, Norwegii oraz Ukrainy.

2022

W 2022 roku, w związku z inwazją Rosji na Ukrainę, organizowane wizyty studyjne i warsztaty były poświęcone tematowi integracji młodych migrantów w miastach, szkołach oraz grupie rówieśniczej. Był to temat niezwykle aktualny dla wszystkich partnerów Inicjatywy, Lublin przyjął bowiem w tamtym czasie dużą liczbę młodych Ukraińców. Miasta ukraińskie borykały się z dwoma skrajnymi wyzwaniami: jedne z dużym napływem nowych mieszkańców, inne – z ich masowymi wyjazdami. Z kolei partnerzy z Norwegii, z racji swojego długoletniego doświadczenia w kwestii pracy z migrantami i młodzieżą, pełnili rolę ekspertów. Wspólnie starano się odpowiedzieć na pytania, w jaki sposób pomagać młodym ludziom szukającym bezpieczeństwa w innym kraju bądź mieście oraz w jaki sposób w tym kontekście ułatwić proces ich integracji.

We wrześniu 2022 roku odbyła się **WIZYTA STUDYJNA** w norweskim Oslo. Wzięło w niej udział 10 młodych wolontariuszy i wolontariuszek Lubelskiego Społecznego Komitetu Pomocy Ukrainie, którzy w sposób szczególny włączyli się w pomoc uchodźcom z Ukrainy. Bogaty program obejmował między innymi: wizytę w siedzibie Europejskiego Centrum Wergelanda, spotkania z przedstawicielami organizacji: Sex and Politics, StoppHatprat, Norweskiej Rady Dzieci i Młodzieży, Caritas Norge.

Ponadto w 2022 roku zorganizowano dwudniowe **WARSZTATY** dla nauczycieli oraz dyrekcji szkół z Lublina, które przyjęły do swoich społeczności dzieci i młodzież z Ukrainy, a także współpracowały z przedstawicielkami ukraińskiej kadry pedagogicznej. Eksperci z Norwegii i Polski podzielnili się swoją praktyką w sferze włączania młodzieży z innych krajów do społeczności szkolnej, natomiast osoby uczestniczące w warsztatach dzieliły się ze sobą własnymi doświadczeniami.

2023

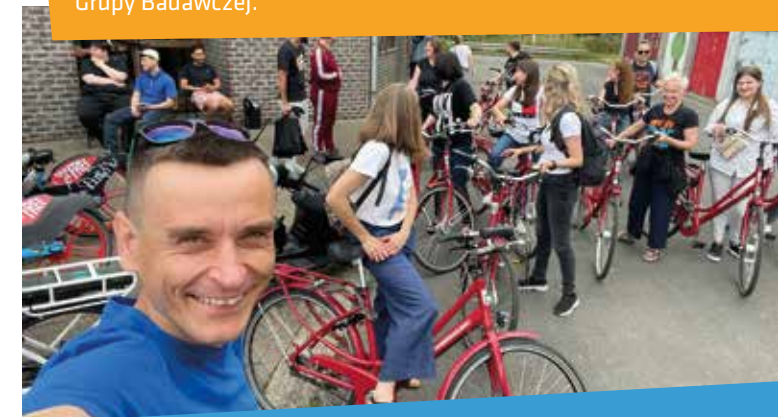
Aktywności podjęte w 2023 roku skupiały się wokół tematu kształtowania polityki młodzieżowej i wspierały proces tworzenia tego dokumentu dla Miasta Lublin. W trakcie czterech wizyt studyjnych skupiono się przede wszystkim na kilku kwestiach: wyznaczaniu założeń programowych oraz funkcjonowaniu podmiotów i organów wspierających aktywność młodzieżową w miastach w różnych obszarach.

W marcu 2023 roku przedstawiciele Urzędu Miasta Lublin wraz z osobami zaangażowanymi w tworzenie polityki młodzieżowej Lublina odwiedzili **URZĄD MIASTA STOŁECZNEGO WARSZAWY**. Celem wizyty studyjnej było poznanie procesu tworzenia polityki młodzieżowej w stolicy Polski, wymiana doświadczeń i dobrych praktyk w tym zakresie, a także pogłębienie wiedzy na temat prowadzenia konsultacji społecznych dotyczących polityki młodzieżowej. W ramach wizyty odbyły się spotkania z przedstawicielami fundacji i stowarzyszeń. Odwiedzono też miejsca, w których młodzi ludzie mogą realizować swoje pasje czy brać udział w bezpłatnych warsztatach.

Na początku kwietnia 2023 roku odbyła się **WIZYTA STUDYJNA W KRAKOWIE**, której tematem przewodnim było zaprezentowanie procesu tworzenia polityki młodzieżowej w Krakowie oraz prezentacja programu „Młody Kraków 2.0”. Uczestnicy wizyty mieli okazję spotkać się z przedstawicielami wydziałów Urzędu Miasta Krakowa oraz organizacjami pozarządowymi zaangażowanymi w realizację działań młodzieżowych. Zaprezentowano partycypacyjny model tworzenia polityki młodzieżowej, współpracę miasta i NGO oraz promocję przedsiębiorczości wśród młodzieży. Ważnym punktem programu była wizyta w przestrzeniach młodzieżowych oraz w Krakowskim Centrum Edukacji Klimatycznej.

W maju 2023 roku odbyła się druga **WIZYTA STUDYJNA W OSLO**. Tym razem tematem przewodnim wydarzenia była polityka młodzieżowa. W spotkaniach uczestniczyli pracownicy Urzędu Miasta Lublin zaangażowani w działania na rzecz młodzieży, przedstawiciele trzech miast ukraińskich, realizujących politykę młodzieżową w swoich gminach, a także przedstawicielki lubelskich organizacji pozarządowych: Fundacji Sempre a Frente oraz Lubelskiej Grupy Badawczej.

Jako ostatnia, w czerwcu 2023 roku, **ODBYŁA SIĘ WIZYTA STUDYJNA W GANDAWIE – Europejskiej Stolicy Młodzieży 2024**. Spotkania, których gospodarzem był Zespół ds. Młodzieży Urzędu Miasta Gandawa, dotyczyły oferty programowej dla młodzieży o różnym pochodzeniu etnicznym i wyznaniowym. Uczestnicy wizyty spotkali się z przedstawicielami Biura Europejskiej Stolicy Młodzieży, Młodzieżowej Rady Miasta oraz odwiedzili kilka przykładowych miejsc integracji i aktywności młodzieżowej dziękujących na stałe oraz czasowo w Gandawie.

3. KONGRES WSPÓŁPRACY TRANSGRANICZNEJ

TEMATEM PRZEWODNIM KONGRESU

W 2022 ROKU było „Bezpieczeństwo i Solidarność”.

Agresja Rosji na Ukrainę i wywołany przez nią kryzys uchodźczy pokazały siłę więzi łączących społeczności lokalne z Ukrainy, Polski i całej demokratycznej Europy. Jako przyszła Europejska Stolica Młodzię Miasto Lublin stworzyło też młodym ludziom z Polski, Norwegii i Ukrainy przestrzeń do dyskusji podczas paneli i warsztatów.

W RAMACH KONGRESU ODBYŁY SIĘ:

1 panele dyskusyjne dotyczące budowania polityki młodzieżowej, integracji międzykulturowej młodych oraz budowania sieci współpracy i solidarności międzynarodowej;

2 warsztaty tematyczne odnoszące się do tematyki zapobiegania dyskryminacji wśród młodzieży oraz doświadczeń związanych z migracją;

3 Forum Partnerów i Giełda Grantodawców, podczas których wystąpili przedstawiciele FRSE – program Erasmus+ oraz reprezentant Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzię;

4 wizyty studyjne prezentujące przestrzenie młodzieżowe działające w Lublinie oraz sposób ich współpracy z młodymi ludźmi.

Priorytety funduszy norweskich z perspektywy młodych

Europejskie Centrum Wergelanda uczestniczyło w Kongresie Współpracy Transgranicznej w Lublinie, podczas którego przeprowadziło panel we współpracy z Ambasadą Królestwa Norwegii w Warszawie.

Celem panelu było przedstawienie dobrych praktyk i wniosków na temat tego, w jaki sposób młodzież, społeczeństwa obywatelskie i społeczności lokalne rozwiązują problemy w czasach kryzysu. Opinie i spostrzeżenia uczestników panelu wysłuchał Bjørn Erik Brustad, minister Ambasady Królestwa Norwegii w Warszawie, który opowiedział też o przyszłości programu funduszy norweskich.

KONGRES WSPÓŁPRACY TRANSGRANICZNEJ W 2023 ROKU

w całości został poświęcony tematyce młodzieży, a jego hasłem przewodnim było: „Miasto Młodych”. W panelach, warsztatach oraz wizytach studyjnych uczestniczyło kilkaset osób z 14 krajów: Belgii, Białorusi, Chorwacji, Cypru, Czech, Danii, Gruzji, Indonezji, Mołdawii, Norwegii, Ukrainy, Węgier, Wielkiej Brytanii i, oczywiście, z Polski.

W RAMACH TEJ EDYCJI KONGRESU ZORGANIZOWANO:

1 panele dyskusyjne dotyczące potrzeb młodych, roli osób pracujących z młodzieżą, Szkolnego Budżetu Obywatelskiego, a także wypracowano rekomendacje dotyczące najważniejszych spraw i problemów społecznych, z jakimi mierzy się młodzież;

2 warsztaty, poruszające problematykę związaną z opracowaniem polityki młodzieżowej, rozpoczęciem własnego biznesu, budowaniem oferty turystycznej atrakcyjnej dla młodych ludzi;

3 Giełdę Grantodawców poświęconą prezentacji konkursów grantowych prowadzonych przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji oraz Międzynarodowy Fundusz Wyszehradzki ;

4 Forum Partnerów, w ramach którego można było poznać ofertę organizacji młodzieżowych z Polski, Ukrainy i Norwegii, oraz możliwości zaangażowania się w projekty na rzecz młodzieży;

5 wizyty studyjne przybliżające uczestnikom akademickie i gospodarcze oblicze miasta, a także działania na rzecz młodzieży realizowane w licznych przestrzeniach młodzieżowych.

Podsumowanie

Rok 2023 stał się kulminacją wieloletnich działań Lublina na rzecz swoich młodych mieszkańców. Uzyskanie tytułu Europejskiej Stolicy Młodzieży (ESM) oraz realizacja Programu zaplanowanych działań stały się dla miasta szansą na dynamiczny rozwój i wzmocnienie roli młodych osób w mieście. Lublin, będąc liderem współpracy międzynarodowej wśród polskich samorządów, zaangażował do swoich aktywności młodzież oraz osoby pracujące z młodzieżą z kilkunastu krajów europejskich, intensyfikując tym samym wymianę doświadczeń oraz procesy integracyjne.

INICJATYWA BILATERALNA „MŁODZIEŻ DLA MIASTA, MIASTO DLA MŁODZIEŻY – PROJEKTY I INICJATYWY ANGAŻUJĄCE I WŁĄCZAJĄCE LOKALNE SPOŁECZNOŚCI”

realizowana w partnerstwie z międzynarodową organizacją Europejskie Centrum Wergelanda z siedzibą w Oslo oraz lubelską organizacją pozarządową Fundacja Sempre a Frente, odegrała kluczową rolę w szerokim zakresie realizacji Programu Europejskiej Stolicy Młodzieży. Powstały przestrzenie młodzieżowe, wspierające rozwój miejsc sprzyjających aktywności i kreatywności młodych ludzi.

Program Szkolnego Budżetu Obywatelskiego zapewnił młodzieży udział w procesach decyzyjnych, angażując ich w przygotowanie i realizację różnorodnych projektów na rzecz społeczności szkolnej. Zorganizowano liczne wydarzenia, włączając młodzież w działania artystyczne i społeczne. Wymiany młodzieżowe i wizyty studyjne, zarówno na poziomie krajowym, jak i międzynarodowym, poszerzyły horyzonty uczestników, przyczyniły się do wymiany doświadczeń na skalę globalną.

Wspieranie działań organizacji pozarządowych na rzecz młodzieży oraz rozwijanie współpracy międzynarodowej w obszarze aktywności młodzieżowej stanowią kolejne efekty realizacji Inicjatywy i programu ESM 2023. Na skutek wszystkich tych wielorakich działań Lublin nie tylko potwierdził zasadność tytułu Europejskiej Stolicy Młodzieży, lecz także wybudował trwałe fundamenty dla dalszego zaangażowania młodych mieszkańców w życie społeczne i kulturalne miasta.

Realizacja Inicjatywy nie byłaby możliwa, gdyby nie zaangażowanie w planowanie i realizację działań każdego z partnerów Inicjatywy, którzy mieli w niej wyznaczone konkretne role. Partnerami realizującymi wspólnie z **Gminą Lublin – liderem Inicjatywy** powyższe działania były: Europejskie Centrum Wergelanda (Oslo) oraz Fundacja Sempre a Frente (Lublin).

Lider i Partnerzy Inicjatywy

Gmina Lublin

Lublin to największe miasto wschodniej Polski. Lider współpracy międzynarodowej polskich samorządów. Miasto młodych, silny ośrodek akademicki i kulturalny, z ponad 60 tys studentów (w tym ponad 8800 zagranicznych). W rezultacie inwazji Rosji na Ukrainę, która spowodowała kryzys uchodźczy, liczba młodych mieszkańców Lublina jeszcze bardziej wzrosła. Lublin jako Europejska Stolica Młodzieży 2023 realizuje

programy wspierające wszechstronny rozwój młodych ludzi, włączając ich także do procesów decyzyjnych. Powstała sieć przestrzeni młodzieżowych, zostały uruchomione szkolne budżety obywatelskie, program edukacji obywatelskiej „Akademia Miasto”, program mikrograntów „Młodzież Inspiruje Dzielnice” oraz granty dla NGO. Miasto organizuje też szkolenia i warsztaty dla młodzieży i pracowników młodzieżowych, staże i międzynarodowe wymiany.

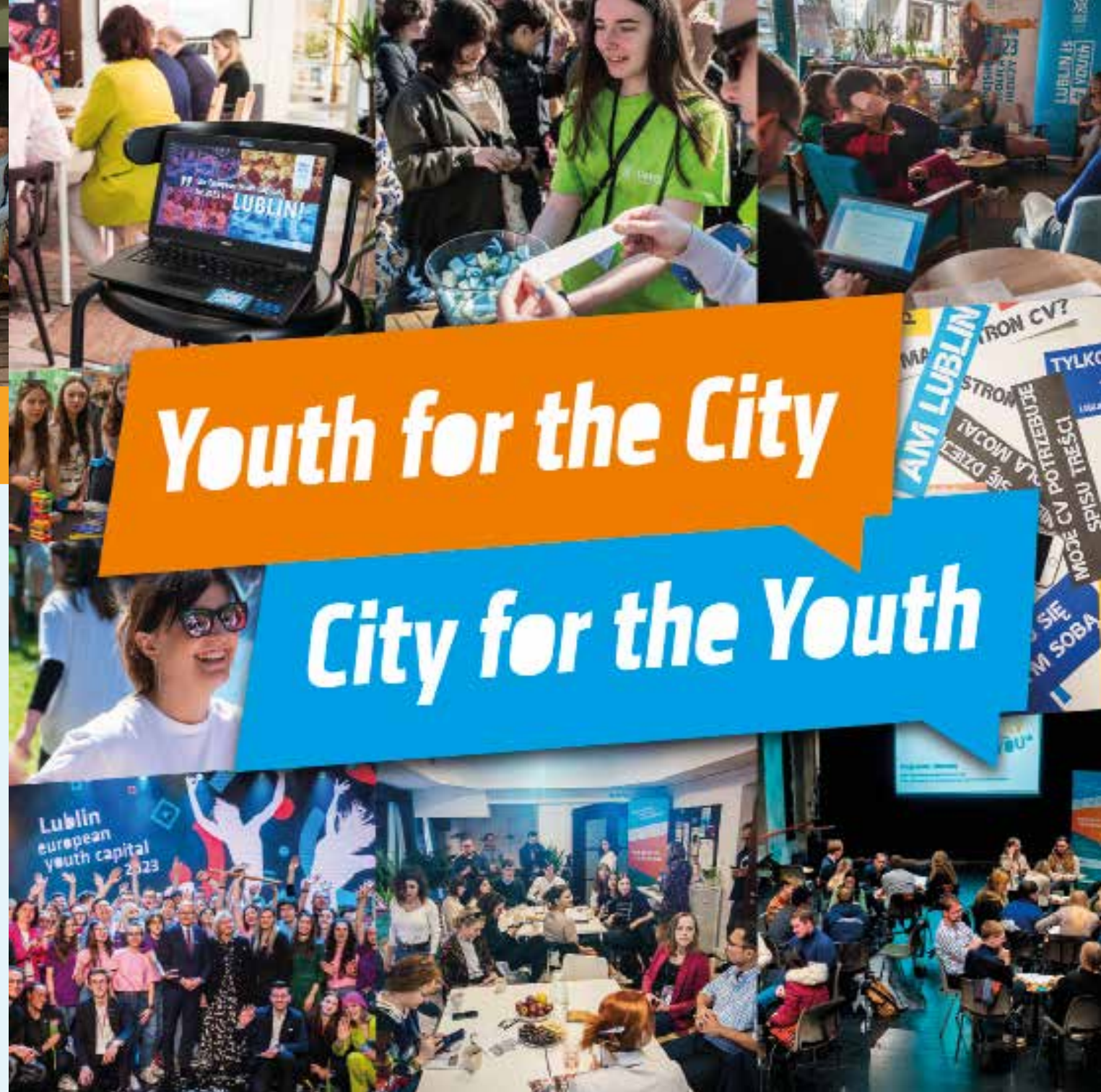
Europejskie Centrum Werglanda

Europejskie Centrum Wergelanda (EWC) jest centrum zasobów edukacyjnych na rzecz zrozumienia międzykulturowego, praw człowieka i obywatelstwa demokratycznego. Działalność EWC opiera się na zaleceniach i polityce Rady Europy, uwzględniając Kartę nauczania w zakresie obywatelstwa demokratycznego i praw człowieka, która została opracowana w celu zapewnienia, że wartości związane z prawami człowieka, demokracją i praworządnością są promowane w ramach i poprzez edukację. Głównym celem EWC jest wzmocnienie zdolności osób indywidualnych, instytucji edukacyjnych i systemów edukacyjnych do budowania oraz podtrzymywania kultury demokracji i praw człowieka. Zostało ustanowione przez Radę Europy i Norwegię w 2008 roku i służy wszystkim 46 państwom członkowskim. W skład zarządu EWC wchodzi przedstawiciele Rady Europy i Norwegii. Biura organizacji znajdują się w Oslo.

Fundacja Sempre a Frente

Fundacja Sempre a Frente od 2010 roku wspiera dzieci i młodzież, realizując programy profilaktyczne, pomocowe, edukacyjne i informacyjne. Koncentruje się głównie na promowaniu i wspieraniu zdrowia psychicznego oraz ochrony dzieci i młodzieży, angażowaniu ich w wolontariat i inicjatywy partycypacyjne, rozwijaniu umiejętności psychospołecznych, obywatelskich, cyfrowych i zawodowych młodzieży oraz osób pracujących z młodzieżą. Działa na rzecz systemowych zmian w obszarze wsparcia dzieci i młodzieży oraz budowania polityk młodzieżowych i dialogu między młodymi a decydentami. Zapewnia pomoc szczególnie tym, którzy mają mniejsze szanse, pochodzą z trudnych środowisk czy doświadczają przemocy. Fundacja współpracuje ze szkołami, uniwersytetami, gminami i innymi organizacjami pozarządowymi w Lublinie, na Lubelszczyźnie i w całej Europie.

Youth for the City

City for the Youth

Youth

Urząd Miasta Lublin

Biuro-Centrum Współpracy Międzynarodowej

ul. Jana Gilasa 3, 20-109 Lublin

tel.: +48 81 466 66 00

e-mail: international@lublin.eu

lublin.eu

